עָבַר הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ: ב בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּשְׁאַר מִצְוֹת חוּץ מֵעֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים אֲבָל שָׁלֹשׁ עֲבֵירוֹת אֵלּוּ אִם יֹאמַר לוֹ עֲבוֹר עַל אַחַת מֵהֶן אוֹ תֵּהָרֵג יֵהָרֵג וְאַל יַעֲבוֹר: ג בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּזְמַן שֶׁהַגּוֹי מִתְכַּוִּין לְהַנָּאַת עַצְמוֹ כְּגוֹן שֶׁאָנַס אוֹ לִבְנוֹת לוֹ בֵּיתוֹ בְּשַׁבָּת אוֹ לְבַשֵּׁל לוֹ תַּבְשִׁילוֹ אוֹ אָנַס אִשָּׁה לִבְעָלָהּ וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה אֲבָל אִם נִתְכַּוֵּן לְהַעֲבִירוֹ עַל הַמִּצְוֹת בִּלְבָד. אִם הָיָה בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ וְאֵין שָׁם עֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל יַעֲבוֹר וְאַל יֵהָרֵג. וְאִם אָנַס אוֹ לְהַעֲבִירוֹ בַּעֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל יֵהָרֵג וְאַל יַעֲבוֹר וַאֲפִילּוּ לֹא נִתְכַּוֵּן לְהַעֲבִירוֹ אֶלָּא עַל מִצְוָה מִשְּׁאָר מִצְוֹת בִּלְבָד: ד וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַגְּזֵרָה אֲבָל בִּשְׁעַת הַגְּזֵרָה וְהוּא שֶׁיַּעֲמוֹד מֶלֶךְ רָשָׁע כִּנְבוּכַדְנֶצַּר וַחֲבֵרָיו וְיִגְזוֹר גְּזֵרָה עַל יִשְׂרָאֵל לְבַטֵּל דָּתָם אוֹ מִצְוָה מִן הַמִּצְוֹת יֵהָרֵג וְעַל יַעֲבוֹר אֲפִילּוּ עַל אַחַת מִשְּׁאָר מִצְוֹת בֵּין נֶאֱנַס בֵּינוֹ לְבֵין גּוֹיִם:

not transgress, he is liable for his life. (2) To what case does this apply? To the rest of the commandments, other than idolatry, forbidden sexual relations, and bloodshed. In the case of these three sins, if he says to him, "Transgress one of them or be killed," he should allow himself to be killed and not transgress. (3) To what case does this apply? When the non-Jew intends for his own benefit. For example, if he forces him to build his house for him on the Sabbath or to cook him his food, or if he forces a woman to have sexual relations with him, or the like. But if he intends only to make him violate the commandments, then if only he is present, and there are no ten Jews there, he should transgress and not be killed. But if he forces him in order to make him transgress in the presence of ten Jews, he should be killed and not transgress, even if he only intends to make him transgress one of the other commandments. (4) All these words [apply] when it is not a time of a decree. But at a time of a decree — that is, that there arises an evil king like Nevukhadnetzar and his ilk and enacts a decree against Israel to abolish their religion or one of the commandments— one should be killed and not transgress even one of the other commandments, regardless of whether he is forced in the presence of ten or whether he is forced when he is alone.

HAYEI SARAH FOR MONDAY חיי שרה ליום שני

TORAH תורה

יכוין בקריאת ארבעה פסוקים אלו שהם כנגד ד דמילוי יוד דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת הרוח משבת שעברה

ז **וַיָּקָם אַבְרָהָם וַיִּשְׁתַּחוּ לְעַם־הָאָרֶץ לִבְנֵי־חֵת:** וְקָם אַבְרָהָם וּסְגִיד לְעַמָּא דְאַרְעָא לִבְנֵי חִתָּאָה: ח **וַיְדַבֵּר אִתָּם לֵאמֹר אִם־יֵשׁ אֶת־נַפְשְׁכֶם לִקְבֹּר אֶת־מֵתִי מִלְפָנַי שִׁמְעוּנִי וּפִגְעוּ־לִי בְּעֶפְרֹן בֶּן־צֹחַר:** וּמַלֵּיל עִמְּהוֹן

(7) So Avraham rose, and bowed down to the people of the land, to the children of Heit. (8) And he spoke with them, saying, If you really wish to [help me] bury my dead from [being] before me, listen to me and make a request for me

RASHI רש"י

(8) **נפשכם** — *[literally, "your soul," here means:] Your desire.* **ופגעו לי** — *[literally,* (ח) **נַפְשְׁכֶם.** רְצוֹנְכֶם: **וּפִגְעוּ לִי.** לָשׁוֹן בַּקָּשָׁה כְּמוֹ

לְמֵימָר אִם אִית רַעֲוָא בְנַפְשְׁכוֹן לְמִקְבַּר יָת מִיתִי מִן קֳדָמַי קַבִּילוּ מִנִּי וּבְעוּ לִי מִן עֶפְרוֹן בַּר צוֹחַר: ט **וְיִתֶּן־לִי אֶת־מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר־לוֹ אֲשֶׁר בִּקְצֵה שָׂדֵהוּ בְּכֶסֶף מָלֵא יִתְּנֶנָּה לִי בְּתוֹכְכֶם לַאֲחֻזַּת־קָבֶר:** וְיִתֵּן לִי יָת מְעָרַת כֶּפֶלְתָּא דִּי לֵיהּ דִּי בִסְטַר חַקְלֵיהּ בְּכַסְפָּא שְׁלִים יִתְּנִינַהּ לִי בֵּינֵיכוֹן לְאַחֲסָנַת קְבוּרָא: י **וְעֶפְרוֹן יֹשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי־חֵת וַיַּעַן עֶפְרוֹן הַחִתִּי אֶת־אַבְרָהָם בְּאָזְנֵי בְנֵי־חֵת לְכֹל בָּאֵי שַׁעַר־עִירוֹ לֵאמֹר:** וְעֶפְרוֹן יָתֵב בְּגוֹ בְּנֵי חִתָּאָה וְאָתֵיב עֶפְרוֹן חִתָּאָה יָת אַבְרָהָם קֳדָם בְּנֵי חִתָּאָה לְכָל עָלֵי תְּרַע קִרְתֵּיהּ לְמֵימָר:

of Efron the son of Tzohar, **(9)** That he grant me the Cave of Makhpeilah which belongs to him, at the edge of his field. Let him give it to me in your presence, for its full price, as a possession [of land] for burial. **(10)** Now Efron had been sitting among the children of Heit, and Efron the Hittite answered Avraham, to the ears of the children of Heit, [in front of] all who came to the gate of his city, saying:

RASHI **רש"י**

אַל תִּפְגְּעוּ בִי: (ט) **הַמַּכְפֵּלָה.** בַּיִת וְעֲלִיָּה עַל גַּבָּיו דָּבָר אַחֵר שֶׁכְּפוּלָה בְּזוּגוֹת: **בְּכֶסֶף מָלֵא.** אֲשַׁלֵּם כָּל שֶׁוְּוִיהּ וְכֵן דָּוִד אָמַר לְאַרַוְנָה בְּכֶסֶף מָלֵא: (י) **וְעֶפְרוֹן יֹשֵׁב.** כְּתִיב חָסֵר אוֹתוֹ הַיּוֹם מִנּוּהוּ שׁוֹטֵר עֲלֵיהֶם מִפְּנֵי חֲשִׁיבוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁהָיָה צָרִיךְ לוֹ עָלָה לִגְדֻלָּה: **לְכֹל בָּאֵי שַׁעַר עִירוֹ.** שֶׁכֻּלָּן בָּטְלוּ מִמְּלַאכְתָּן וּבָאוּ לִגְמוֹל חֶסֶד לְשָׂרָה:

"*and confront for me*" *This expression] denotes a request, as in the verse (Ruth 1:16),* "*Do not ask (***תפגעי***) of me*" *(see also Genesis 28:11).* **(9) המכפלה —** *[This name means,* "*the cave of doubling (***כפל***),*" *so called because the cave constituted] a chamber with another chamber on top of it. Another explanation [of this name is that the cave had the element of]* "*double*" *inasmuch as the* "*couples*" *[who were eventually to be buried there (see Rashi verse 2 above)] (Eiruvin 53a).* **בכסף מלא —** *[literally,* "*full money,*" *i.e., Avraham was saying,]* "*I shall pay for its full value.*" *Likewise, David said to Aravnah (I Chronicles 21:22),* "*[Grant it to me] for its full price (***כסף מלא***).*" *[Aravnah (see II Samuel Chapter 24) is referred to here in Chronicles as Ornan.]* **(10) ועפרון ישב —** *[The word for* "*sitting*" *here, if written in full, would have been* **יושב***, signifying a continuous state, i.e., he had always been seated as a judge. However,] it is written as [***ישב***] missing [the letter* **ו***. Thus, the word can be read as meaning* "*he sat,*" *alluding to the fact that only] on that very day, he had been [*"*seated,*" *i.e.,] appointed as an officer over them (see Rashi Genesis 19:1,) on account of Avraham's high standing. [It was only] since Avraham needed him [to purchase his land, that] Efron rose to a high position* (Bereishit Rabbah *58:7).* **[In front of] all who came to the gate of his city —** *[And why were all these people there at that time?] Because they all left their work, and came to bestow kindness upon Sarah [by accompanying her to her place of rest]. (ibid.)*

PROPHETS I Kings 1 נביאים מלכים א פרק א

ז וַיִּהְיוּ דְבָרָיו עִם יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה וְעִם אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וַיַּעְזְרוּ אַחֲרֵי אֲדֹנִיָּה:
וְהוֹא פִּתְגָמוֹהִי בְּעֵצָה עִם יוֹאָב בַּר צְרוּיָה וְעִם אֶבְיָתָר כַּהֲנָא וְסַעְדִין בָּתַר אֲדוֹנִיָּה: ח וְצָדוֹק
הַכֹּהֵן וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְנָתָן הַנָּבִיא וְשִׁמְעִי וְרֵעִי וְהַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר לְדָוִד לֹא
הָיוּ עִם־אֲדֹנִיָּהוּ: וְצָדוֹק כָּהֲנָא וּבְנָיָהוּ בַּר יְהוֹיָדָע וְנָתָן נְבִיָּא וְשִׁמְעִי וְרֵעִי וְגִבָּרַיָּא דִּי לְדָוִד
לָא הֲווֹ בַּעֲצַת אֲדוֹנִיָּהוּ: ט וַיִּזְבַּח אֲדֹנִיָּהוּ צֹאן וּבָקָר וּמְרִיא עִם אֶבֶן הַזֹּחֶלֶת
אֲשֶׁר־אֵצֶל עֵין רֹגֶל וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־אֶחָיו בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְכָל־אַנְשֵׁי יְהוּדָה
עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ: וּנְכִיס אֲדוֹנִיָּהוּ עָאן וְתוֹרִין וּפַטִּימִין עִם אֶבֶן סְכוּתָא דִּין בְּסִטַר עֵין קַצְרָא
וְזַמִּין יַת כָּל אֲחוֹהִי בְּנֵי מַלְכָּא וּלְכָל גַּבְרֵי יְהוּדָה עַבְדֵי מַלְכָּא: י וְאֶת־נָתָן הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ
וְאֶת־הַגִּבּוֹרִים וְאֶת־שְׁלֹמֹה אָחִיו לֹא קָרָא: וְיַת נָתָן נְבִיָּא וּבְנָיָהוּ וְיַת גִּבָּרַיָּא וְיַת
שְׁלֹמֹה אֲחוֹהִי לָא זַמִּין:

(7) He conferred with Yoav the son of Zeruyah and with Evyatar the priest; and they followed Adoniyah, supporting him. (8) But Zadok the priest, and Benayahu the son of Yehoyada, and Natan the prophet, and Shimi, and Rei, and the mighty men that belonged to David, were not with Adoniyahu. (9) And Adoniyahu sacrificed sheep, oxen, and fatlings by the stone of Zohelet, which is beside Ein Rogel; and he called all his brethren the king's sons, and all the men of Yehudah the king's servants. (10) But he did not call Natan the prophet, and Benayahu, and the mighty men, and Shlomoh his brother.

RASHI רש"י

(7) **He conferred** — *He took counsel.* (8) **And Natan the prophet** — *who prophesied to David that Shlomoh would rule.* (9) **Fatlings** — *Fattened ox[en].* **עִם** — *nearby.* **The stone of Zohelet** — *Young men would test their strength by attempting to budge it.* **Ein Rogel** — *The fuller's spring.* **And he called** — *He invited.*

(ז) **וַיִּהְיוּ דְבָרָיו.** עֵצָתוֹ: (ח) **וְנָתָן הַנָּבִיא.** שֶׁנִּבֵּא לְדָוִד שֶׁשְּׁלֹמֹה יִמְלֹךְ: (ט) **וּמְרִיא.** שׁוֹר שֶׁל פֶּטֶם: **עִם.** אֵצֶל: **אֶבֶן הַזֹּחֶלֶת.** שֶׁהָיוּ הַבַּחוּרִים מְנַסִּים אֶת כֹּחָם לַהֲזִיזָהּ מִמְּקוֹמָהּ: **עֵין רֹגֵל.** מַעְיַן שֶׁל כּוֹבֵס: **וַיִּקְרָא.** וְהִזְמִין:

Writings Mishlei 4 כתובים משלי פרק ד

כא אַל־יַלִּיזוּ מֵעֵינֶיךָ שָׁמְרֵם בְּתוֹךְ לְבָבֶךָ: לָא נִזְלָן מֵעַיְנָךְ נַטְרִנוּן בְּגַוֵּיהּ דִּלְבָבָךְ:
כב כִּי־חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם וּלְכָל־בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא: מְטוּל דְּחַיֵּי אִנּוּן לְמַן דְּמַשְׁכַּח לְהוֹן

(21) Let them not depart from your eyes, keep them within your heart. (22) For

RASHI רש"י

(21) **Let them not depart** — *Let them not be distorted.*

(כא) **יַלִּיזוּ.** אַל יְעֻקְּמוּ:

וּלְכוּלָּא בְּשַׁרְיֵהּ מַאֲסֵי: כג **מִכָּל־מִשְׁמָר נְצֹר לִבֶּךָ כִּי־מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים:** מִכָּל
זְהוֹרָא נְטַר לִבָּךְ מְטוּל דְּמִנֵּיהּ הוּא מַפְקָנָא דְחַיֵּי: כד **הָסֵר מִמְּךָ עִקְּשׁוּת פֶּה וּלְזוּת**
שְׂפָתַיִם הַרְחֵק מִמֶּךָּ: אַעְבַּר מִנָּךְ עַקּוּמָא דְפוּמָא וְעָאֲתָא דְשִׂפְוָתָא אַרְחֵק מִנָּךְ:

they are life to those who find them, and health to all their flesh. (23) Above all that you guard, guard your heart, for life issues forth from it. (24) Put away from you a contrary mouth, and keep perverse lips far away from you.

RASHI **רש"י**

(23) **Above all that you guard —** *from everything that the Torah enjoined you to guard.* **For ... from it —** *even from the lightest [of the commandments].* (24) **Put away from you a contrary mouth —** *Do not do anything that people will mock and that will cause them to speak contrarily about you.* **ולזות שפתים —** *and perverse lips.*

(כג) **מִכָּל מִשְׁמָר.** מִכָּל מַה שֶּׁהִזְהִירָה הַתּוֹרָה לְהִשָּׁמֵר: **כִּי מִמֶּנּוּ.** אַף מֵהַקַּלָּה: (כד) **הָסֵר מִמְּךָ עִקְּשׁוּת פֶּה.** לֹא תַּעֲשֶׂה דָּבָר שֶׁיַּלְעִיגוּ בּוֹ הַבְּרִיּוֹת וְיַעֲקְמוּ פִּיהֶם עָלֶיךָ: **וּלְזוּת שְׂפָתַיִם.** עֲקִימוּת שְׂפָתַיִם:

Mishnah *Shabbat, chapter 5* **משנה** שבת פרק ה

א בַּמֶּה בְּהֵמָה יוֹצְאָה וּבַמָּה אֵינָהּ יוֹצְאָה. יוֹצֵא הַגָּמָל בְּאַפְסָר, וְנָאקָה בַּחַטָם, וְלֻבְדָּקִיס בְּפָרֶמְבִּיָּא, וְסוּס בְּשֵׁיר, וְכָל בַּעֲלֵי הַשֵּׁיר יוֹצְאִים בַּשֵּׁיר וְנִמְשָׁכִים

(1) With what may an animal go out [on the Sabbath, i.e., what does not constitute a burden for the animal and is therefore not forbidden for his animal to transport on the Sabbath], and with what may it not go out [i.e., what is considered a burden and is prohibited]? A camel [whose nature is tame] may go out [only] with a restraining rope [tied to its mouth]; a [white] dromedary [*na'akah*] [whose nature is more difficult to control] with its nose ring [*hotem*]; a Lybian donkey [being more difficult to control than the dromedary] with a [metal] bridle; a horse with its [neck] chain; and all chain-wearing [i.e., wild] animals may go out with their chains and be led by their chains, [these being necessary instruments in leading and controlling the animals; if one however used a stronger instrument than necessary, it would be considered a burden and forbidden. Likewise, if one used an instrument insufficient for controlling the animal, it, too, is forbidden as a burden. The water of the Red Heifer] may be

רבנו עובדיה מברטנורא

א במה בהמה יוצאה. לפי שאדם מצווה על שביתת בהמתו בשבת, ומידי דמינטרא ביה הבהמה לא הוי כמשאוי, ומידי דלא מינטרא ביה הוי כמשאוי: **אפסר.** חבל שקושרים על פי הבהמה: **והנאקה.** בגמרא מוקי לה בנאקה לבנה דוקא, שצריכה נטירותא יתירתא: **בחטם.** לוקחין כמין טבעת של ברזל ונוקבין חוטם הנאקה ומכניסין אותה בתוכו: **לובדקס.** חמור הבא ממדינת לוד, והם קשים וחזקים וצריכין שמירה יותר משאר חמורים הנמצאים בישוב: **בפרומביא.** רסן של ברזל: **בשיר.** כמין אצעדה סביב צוארו וטבעת קבועה בו ומכניסין בטבעת חבל ומושכין הבהמה: **וכל בעלי השיר.** כגון כלבים של ציידים וחיות קטנות: **יוצאים בשיר.** כרוך על צוארן החבל הקבוע בשיר: **ונמשכים בשיר.** ואם רצה מושך הבהמה בחבל שבשיר: **ומזין עליהן וטובלין במקומן.** כמות שהן בצואר הבהמה

בַּשִּׁיר, וּמַזִּין עֲלֵיהֶן וְטוֹבְלִין בִּמְקוֹמָן: **ב** חֲמוֹר יוֹצֵא בְּמַרְדַּעַת, בִּזְמַן שֶׁהִיא קְשׁוּרָה לוֹ. זְכָרִים יוֹצְאִין לְבוּבִין. רְחֵלוֹת יוֹצְאוֹת שְׁחוּזוֹת, כְּבוּלוֹת וּכְבוּנוֹת. הָעִזִּים יוֹצְאוֹת צְרוּרוֹת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹסֵר בְּכֻלָּן, חוּץ מִן הָרְחֵלִין הַכְּבוּנוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עִזִּים יוֹצְאוֹת צְרוּרוֹת לְיַבֵּשׁ, אֲבָל לֹא לֶחָלָב: **ג** וּבַמָּה אֵינָהּ יוֹצְאָה. לֹא יֵצֵא גָּמָל בְּמִטּוֹטֶלֶת, לֹא עָקוּד וְלֹא רָגוּל, וְכֵן שְׁאָר כָּל הַבְּהֵמוֹת. לֹא יִקְשֹׁר גְּמַלִּים זֶה בָּזֶה וְיִמְשֹׁךְ. אֲבָל מַכְנִיס חֲבָלִים לְתוֹךְ יָדוֹ וְיִמְשֹׁךְ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא

sprinkled upon them, and they may be immersed in their place [i.e., if the chain becomes ritually unclean, the ceremony of sprinkling (see Numbers 19:14-22) and immersion (*tevilah*) may be performed while it is on the animal]. **(2)** A donkey may go out with its saddle cushion if it is tied to it [before the Sabbath commences. This cushion is to protect it from the cold]. Rams may go out tied [with a skin covering their genitals, to prevent coupling]. Ewes may go out [with their posteriors] exposed [i.e., their tails tied high to their backs, thereby encouraging coupling], tied [to their legs to discourage coupling], and [their wool] covered [to prevent soiling]; goats may go out [with their udders] tied up. Rabbi Yosi forbids in all these cases [maintaining that the aforementioned are considered burdens], save ewes that are covered [for their wool]. Rabbi Yehudah said: Goats may go out [with their udders] tied in order to dry up [to cease giving milk], but not to save their milk [a pouch is sometimes loosely tied around the udder to prevent the milk from dripping; consequently, it may fall off and the owner may pick it up, therefore Rabbi Yehudah forbids it. But in the former case, it is tied very tightly]. **(3)** And with what may it not go out? A camel may not go out with a pad [tied to its tail for identification purposes] or *akud* [with its foreleg tied to its hind leg to prevent it from running away] or *ragul* [with its leg tied in a folded position]; and similarly, other animals. One must not tie camels together [one behind the other] and lead them, [this has an appearance of leading them to the market], but [if the camels are not tied to one another] he may gather all the [individual] cords in his hand [making sure that less than a hands breadth of rope is hanging from his hand; anymore than this would have the appearance of carrying a

רבנו עובדיה מברטנורא

אם נטמאו במת: **וטובלין במקומן.** מכניסים הבהמה במים להטביל השיר. ואע"ג דקיימא לן שכל הכלים המיוחדים לבהמה אין מקבלין טומאה, השיר וכיוצא בו מקבל טומאה וצריך טבילה, הואיל ונעשו לאדם שינהיג בו את הבהמה ככלי העשוי לתשמיש אדם דמי: **ב במרדעת.** כמין אוכף קטן, ומניחים אותו על החמור כל היום כולו כדי שיתחמם: **בזמן שהיא קשורה לו.** מערב שבת, דגלי דעתיה שהחמור צריך לו לחממו, כדאמרי אינשי חמרא אפילו בתקופת תמוז קריר ליה, ולאו משאוי הוא. אבל לקשור מרדעת על החמור בשבת אסור, לפי שאי אפשר לקשרה לו אלא אם כן סומך עצמו בצדי הבהמה ונמצא משתמש בבעלי חיים, ואם עבר וקשרו אסור לצאת בו: **לבובין.** בעור שקושרים להם כנגד זכרות שלא יעלו על הנקבות: **שחוזות.** שאוחזים אליה שלהן קשורה למעלה כדי שיעלו עליהם זכרים: **כבולות.** שכובלים אליה שלהן וקושרים אותן ברגליהן כדי שלא יעלו עליהם זכרים: **כבונות.** שקושרים בגד סביב הכבשים ביום שנולדים לשמור צמרן שלא יטנף: **צרורות.** דדיהן צרורות, פעמים ליבש החלב שמהדקים אותן בחוזק, ופעמים קושרין להם כיס בדדיהן שלא יטפטף החלב לארץ ויפסד: **רבי יוסי אוסר בכולן.** דמשאוי הוא: **חוץ מן הכבונות.** שהוא שמירת צמרן שלא יטנף והוי להו תכשיט: **יוצאות צרורות ליבש.** רבי יהודה סבירא ליה כתנא קמא דלאו משאוי הוא, מיהו ליבש דמהדק שפיר ליכא למגזר דלמא נפיל ואתי לאתויי, אבל לחלב דלא מהדק שפיר אסור, חיישינן דלמא נפיל ואתי לאתויי. והלכה כתנא קמא: **ג מטוטלת.** חתיכה של מטלית קשורה בזנבו לסימן או לדבר אחר: **עקוד.** שקושרים ידיהם עם הרגלים בכבלים שלא יברחו: **רגול.** שכופפין ידו על זרועו וקושרין: **לא יקשור**

יִכְרֹךְ: **ד** אֵין חֲמוֹר יוֹצֵא בְּמַרְדַּעַת בְּזְמַן שֶׁאֵינָהּ קְשׁוּרָה לוֹ, וְלֹא בְזוֹג, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא פָּקוּק, וְלֹא בְּסֶלֶם שֶׁבְּצַוָּארוֹ, וְלֹא בִּרְצוּעָה שֶׁבְּרַגְלוֹ. וְאֵין הַתַּרְנְגוֹלִין יוֹצְאִין בְּחוּטִין וְלֹא בִּרְצוּעוֹת שֶׁבְּרַגְלֵיהֶן. וְאֵין הַזְּכָרִים יוֹצְאִין בַּעֲגָלָה שֶׁתַּחַת הָאַלְיָה שֶׁלָּהֶן. וְאֵין הָרְחֵלִים יוֹצְאוֹת חֲנוּנוֹת. וְאֵין הָעֶגֶל יוֹצֵא בְּגִימוֹן. וְלֹא פָּרָה בְּעוֹר הַקֻּפָּד, וְלֹא בִּרְצוּעָה שֶׁבֵּין קַרְנֶיהָ. פָּרָתוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה הָיְתָה יוֹצְאָה בִּרְצוּעָה שֶׁבֵּין

rope] and lead, [and even if some of the cords are wool and others linen, it is permitted to lead] provided he does not twine them together [by intertwining the cords he creates *shatnez* and would be prohibited from holding the cords together, since the cords also keep his hand warm]. (4) A donkey may not go out with a saddle cushion, when it is not tied to it [before the Sabbath], or with a bell, even if it is stuffed [and does not ring, nevertheless, it has the appearance of being taken to the market for sale], or with a ladder [-shaped yoke] around its neck [placed on the animal to prevent the animal from turning its head to scratch and further irritate a bruise], or with a [cushioned] thong around its foot [to prevent bruising caused when one foot knocks into the other]. Fowl may not go out with [identification] ribbons, or with a strap tying their legs [together, to prevent them from jumping around and breaking vessels]. Rams may not go out with a small wagon under their tails [this refers to a particular species of ram whose tail was very fat and long; to prevent it from getting caught on the ground it was tied to a small wagon], ewes may not go out protected [with] *hanunot* [chips; these were chips of a *hiyun* tree placed into the nose of an animal to induce sneezing, which, in turn, would dislodge worms on its head], or a calf with a training yoke, or a cow with the [prickly] skin of a hedgehog [tied around its udder, to prevent reptiles from suckling], or with a [decorative or control] strap between its horns. Rabbi Elazar ben Azariah's cow used to go out with a strap between its horns, [but] not with the consent of the Rabbis [the Gemara explains that the cow actually belonged to his neighbor, but is referred

רבנו עובדיה מברטנורא

גמלים זה בזה וימשוך. אחד וכולן הולכין, שלא יֵראה כמוליכן בשוק למכרן: **אבל מכניס הוא חבלים לתוך ידו.** והוא שלא יהיו ראשי החבלים תלויין ויוצאין מתחת ידו לארץ טפח או יותר, כדי שלא יֵראה כמי שנושא חבלים תלויין בידו: **ובלבד שלא יכרוך.** לאו לענין שבת קא מיירי השתא אלא לענין כלאים, והכי קאמר, המכניס חבלים בידו קצתם של פשתן וקצתם של צמר לא יכרוך זו בזו, דכי כריך להו הוו כלאים וידו מתחממת באחיזתן ואסור: **ד בזוג.** כמין פעמון שתולין בצואר הבהמה שתשמיע קול בהליכתה: **אע"פ שהוא פקוק.** במוכין, דהשתא אין הענבל שלו מקשקש להשמיע קול, מפני שנראה כמוליכו למכור בשוק: **בסולם שבצוארו.** כשיש לו מכה נותנים בצוארו עצים כמין שתי וערב כדי שלא יחזיר ראשו לחכך חבורתו: **ולא ברצועה שברגלו.** בהמה שמכה רגליה זו בזו בהליכתה עושין לה כמין טבעת של רצועה עבה וקושרין אותה במקום שרגליה מנקשות זו בזו: **בחוטין.** שעושים להן לסימנא שלא יתחלפו בתרנגולות אחרים: **ולא ברצועות.** שקושרין שתי רגליהן יחד ברצועה קצרה שלא ידלגו וישברו את הכלים: **בעגלה שתחת האליה.** כמין עגלה קטנה קושרין תחת האליה של הכבשים שאלייתן גדולה כדי שלא תלקה באבנים ובסלעים: **חנונות.** עץ אחד יש ששמו יחנון, מביאין קיסם ממנו ומניחין לה בחטמה כדי שתתעטש ויפלו התולעים שבראשה. ולזכרים אין צריכין לעשות כן, שמתוך שמנגחים זה בזה נופלין התולעים מאליהם: **בגימון.** כמין עול של גמי נותנים על צואר העגל שיהא למוד לכוף ראשו כשיגדל: **בעור הקופר.** שרץ שנימיו חדין כמחט, וקושרין עורו בדדי הפרה שלא יינקוה השרצים: **ולא ברצועה שבין קרניה.** בין לנוי בין לשמור

to here as his own, see the following Gemara portion].

קַרְנֵיהּ, שֶׁלֹּא בִּרְצוֹן חֲכָמִים:

רבנו עובדיה מברטנורא

אסור, דכל נטירותא יתירתא משאוי הוא: **פרתו של רבי אלעזר בן עזריה.** לא שלו היתה אלא של שכנתו, ועל שלא מיחה בה נקראת על שמו:

Gemara *Shabbat 54b-55a*

גמרא שבת דף נד:

[On the Mishnah:] "Rabbi Elazar ben Azariah's cow." Did he have [only] one cow? But Rav — others state Rav Yehudah in Rav's name — said, The tithe of Rabbi Elazar ben Azariah's flocks amounted to twelve thousand calves annually! [The answer:] It was taught: This [cow mentioned in the Mishnah] did not belong to him, but to a female neighbor of his; since he did not protest about this, it was considered as his [own]. Rav and Rabbi Hanina, Rabbi Yohanan and Rav Haviva taught [the following] in the whole Order of Mo'ed, whenever this pair [i.e., these four] occur, some substitute Rabbi Yonatan for Rabbi Yohanan. Whoever can forbid his household [to commit a sin] but does not, is seized [i.e., punished] for [the sins of] his household; [if he can forbid] his fellow citizens, he is seized for [the sins of] his fellow citizens; if [he can forbid] the whole world [i.e., all Israel; this refers to a king or Nasi, who is capable of commanding the entire nation], he is seized for [the sins of] the whole world. Rav Papa observed, And the members of the Resh Galuta's [Exilarch's] household are seized for the whole world. Even as Rabbi Hanina said, Why is it written, "The Lord will enter into judgment with the elders of His people, and its princes?" (Isaiah 3:14) If the princes sinned, how did the elders [the Sanhedrin] sin? But say, [He will bring punishment] upon the elders because they did not forbid the princes. Rav Yehudah was sitting before Shmuel, [when] a woman came and cried before him [about a wrong committed to her], but he ignored her. He said to him, "Does not the Master agree [that] 'whoever stops his ears at the cry of the poor, he also shall cry, but shall not be heard' ?" (Proverbs 21:13) "O keen scholar!" he replied, Your superior [will be punished] with cold [water; i.e., I, your teacher, will go unscathed] but your superior's superior [will be punished] with hot. Surely Mar Ukva [who is superior to both me and you and is] the *av bet*

פָּרָתוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָא וְכוּ'. וְחַדָּא פָּרָה הַוְיָא לֵיהּ. וְהָא אָמַר רַב וְאַמְרֵי לָהּ אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב תְּרֵיסַר אַלְפֵי עֶגְלֵי הֲוָה מְעַשַּׂר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה מֵעֲדָרֵיהּ כָּל שַׁתָּא וְשַׁתָּא. תְּנָא לֹא שֶׁלּוֹ הָיְתָה אֶלָּא שֶׁל שְׁכֶנְתּוֹ הָיְתָה וּמִתּוֹךְ שֶׁלֹּא מִיחָה בָּהּ נִקְרֵאת עַל שְׁמוֹ. רַב וְרַבִּי חְנִינָא וְרַבִּי יוֹחָנָן וְרַב חֲבִיבָא מַתְנוּ בְּכֻלֵּיהּ סֵדֶר מוֹעֵד כָּל כִּי הָאי זוּגָא חְלּוּפֵי רַבִּי יוֹחָנָן וּמַעַיְילֵי רַבִּי יוֹנָתָן כָּל מִי שֶׁאֶפְשָׁר לְמָחוֹת בְּאַנְשֵׁי בֵיתוֹ וְלֹא מִיחָה נִתְפַּס עַל אַנְשֵׁי בֵיתוֹ. בְּאַנְשֵׁי עִירוֹ נִתְפַּס עַל אַנְשֵׁי עִירוֹ. בְּכָל הָעוֹלָם נִתְפַּס עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. אָמַר רַב פַּפָּא וְהַנֵּי דְּבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא נִתְפָּסִין עַל כֻּלֵּיהּ עַלְמָא. כִּי הָא דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא מָאי דִּכְתִיב (ישעיה ג) ה' בְּמִשְׁפָּט יָבֹא עִם זִקְנֵי עַמּוֹ וְשָׂרָיו. אִם שָׂרִים חָטְאוּ זְקֵנִים מֶה חָטְאוּ. אֶלָּא אֵימָא עַל זְקֵנִים שֶׁלֹּא מִיחוּ בְּשָׂרִים. רַב יְהוּדָה הֲוָה יָתִיב קְמֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל אֲתָאי הַהִיא אִיתְּתָא קָא צָוְחָה קְמֵיהּ וְלָא הֲוָה מַשְׁגַּח בָּהּ. אָמַר לֵיהּ לָא סָבַר לֵהּ מָר (משלי כא) אוֹטֵם אָזְנוֹ מִזַּעֲקַת דַּל גַּם הוּא יִקְרָא וְלֹא יֵעָנֶה. אָמַר לֵיהּ שִׁינְנָא רֵישָׁךְ בְּקָרִירֵי רֵישָׂא דְּרֵישָׁךְ בַּחֲמִימֵי הָא יָתִיב מָר עוּקְבָא אָב

בֵּית דִּין דְּכְתִיב (ירמיה כא) בֵּית דָּוִד כֹּה אָמַר ה' דִּינוּ לַבֹּקֶר מִשְׁפָּט וְהַצִּילוּ גָזוּל מִיַּד עוֹשֵׁק וְגוֹ':

din [Head of the Court] is sitting [i.e., he should be judging her case]! For it is written, 'O house of David, thus says the Lord. Execute judgment in the morning, and deliver the spoiled out of the hand of the oppressor, [lest My fury go forth like fire, and burn that no one can quench it, because of the evil of your doings ...' (Jeremiah 21:12;) implying that only the one empowered to judge is punished]."

זוהר חיי שרה דף ק"ל ע"ב

תָּא חֲזֵי זַכָּאִין אינוּן צַדִּיקַיָּיא דְּאִתְגְּנִיז לְהוּ כַּמָּה טָבִין לְהַהוּא עַלְמָא. וְלֵית אָתָר פְּנִימָאָה בְּכָל אינוּן כְּאינוּן דְּיַדְעֵי רָזָא דְּמָארֵיהוֹן וְיַדְעֵי לְאִתְדַּבְּקָא בֵּהּ בְּכָל יוֹמָא. עַל אִלֵּין כְּתִיב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. מָאי לִמְחַכֵּה לוֹ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (איוב לב) חִכָּה אֶת אִיּוֹב בְּדְבָרִים. וְאִלֵּין אינוּן דְּדַחֲקִין לְמִלָּה דְּחָכְמְתָא וְדַיְיקִין לֵיהּ וּמְחַכָּאן לֵיהּ לְמִנְדַּע בְּרִירָא דְּמִלָּה וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן לְמָארֵיהוֹן אִלֵּין אינוּן דְּמָארֵיהוֹן מִשְׁתַּבַּח בְּהוֹן בְּכָל יוֹמָא אִלֵּין אינוּן דְּעָאלִין קַדִּישִׁין וְאִלֵּין עָאלִין כָּל תַּרְעֵי דְּלְעֵילָּא וְלֵית מָאן דְּיִמְחֵה בִּידֵיהוֹן זַכָּאָה חוּלָקְהוֹן בְּעַלְמָא דֵּין וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי. תָּא חֲזֵי אַבְרָהָם עָאל לְמִנְדַּע וּלְאִתְדַּבְּקָא בְּמָארֵיהּ כְּדְקָא יָאוּת לְבָתָר דְּאַקְדִּים עוֹבְדּוֹהִי בְּקַדְמֵיתָא וְזָכָה בְּאינוּן יוֹמִין עִלָּאִין וְאִתְבָּרַךְ מֵאָתָר דְּכָל בִּרְכָאן נַפְקֵי מִתַּמָּן דִּכְתִיב וַיְיָ בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. מָאי בַּכֹּל. אַתָּר דְּנַהֲרָא דְּלָא פַסְקֵי מֵימוֹי לְעַלְמִין. אָמַר רַבִּי חִיָּיא תָּא חֲזֵי דְּאַבְרָהָם לָא בָּעָא לְאִתְעָרְבָא בִּנְשֵׁי עַלְמָא. וּלְאִתְדַּבְּקָא בְּשָׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה. בְּגִין דְּנַשָּׁיָיא דְּשָׁאַר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה אינוּן סָאֲבִין לְגוּבְרַיָּיהוּ וּלְאינוּן דְּמִתְדַּבְּקִין בְּהוֹן. בְּגִין דְּכַד אַבְרָהָם יָדַע חָכְמְתָא יָדַע עִיקָּרָא וְשָׁרְשָׁא וּמֵאָן אַתַּר נַפְקֵי וְשָׁטָיִין רוּחֵי מְסָאֲבִין בְּעַלְמָא. וְעַל דָּא אוּמֵי לְעַבְדֵיהּ דְּלָא יִסַּב אִתְּתָא לִבְרֵיהּ מִשָּׁאַר עַמִּין:

תרגום הזוהר

בֹּא רְאֵה, זַכָּאִין אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּגְנָז לָהֶם כַּמָּה טוֹבוֹת לָעוֹלָם הַבָּא. וְאֵין מָקוֹם פְּנִימִי בֶּכָל אֵלּוּ, כְּמוֹ אֵלּוּ שֶׁיּוֹדְעִים סוֹד רִבּוֹנָם, וְיוֹדְעִים לְהִתְדַּבֵּק בּוֹ בְּכָל יוֹם. עַל אֵלּוּ כָּתוּב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. מַהוּ "לִמְחַכֵּה לוֹ"?, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב לב) חִכָּה אֶת אִיּוֹב בְּדְבָרִים. וְאֵלּוּ הֵם שֶׁמִּתְאַמְּצִים בְּדָבָר הַחָכְמָה, וּמְדַיְּקִים בּוֹ, וּמַחְכִּים לְהָבִין בְּרוּרוֹ שֶׁל דָּבָר וְלָדַעַת אֶת רִבּוֹנָם, אֵלּוּ הֵם שֶׁרִבּוֹנָם מִשְׁתַּבֵּחַ בָּהֶם בְּכָל יוֹם, אֵלּוּ הֵם שֶׁנִּכְנָסִים בֵּין עֶלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים, וְאֵלּוּ נִכְנָסִים בְּכָל שְׁעָרִים שֶׁלְּמַעְלָה, וְאֵין מִי שֶׁיִּמְחֶה בִּידֵיהֶם. אַשְׁרֵי חֶלְקָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. בֹּא וּרְאֵה, אַבְרָהָם נִכְנַס לָדַעַת וּלְהִתְדַּבֵּק בְּרִבּוֹנוֹ כָּרָאוּי, אַחַר שֶׁהִקְדִּים מַעֲשִׂים טוֹבִים מִתְּחִלָּה, וְזָכָה בְּאֵלּוּ יָמִים עֶלְיוֹנִים וְנִתְבָּרֵךְ מִמָּקוֹם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת מִשָּׁם, שֶׁכָּתוּב, וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. מַהוּ בַּכֹּל, הוּא מָקוֹם הַנָּהָר שֶׁמֵּימָיו אֵינָם פּוֹסְקִים לְעוֹלָם. אָמַר רַבִּי חִיָּא, בֹּא רְאֵה, כִּי אַבְרָהָם לֹא רָצָה לְהִתְעָרֵב בִּנְשֵׁי הָעוֹלָם וּלְהִתְדַּבֵּק בִּשְׁאָר עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, מִשּׁוּם שֶׁנִּשּׁוֹת שְׁאָר עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, הֵן מְטֻמְּאוֹת אֶת בַּעֲלֵיהֶן, וְאֶת אֵלּוּ הַמִּתְדַּבְּקִים בָּהֶן. כִּי כְּשֶׁאַבְרָהָם יָדַע הַחָכְמָה, יָדַע הָעִקָּר וְהַשֹּׁרֶשׁ, וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם יוֹצְאִים וּמְשׁוֹטְטִים רוּחוֹת הַטּוּמְאָה בָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן הִשְׁבִּיעַ אֶת עַבְדּוֹ שֶׁלֹּא יִקַּח אִשָּׁה לִבְנוֹ מִשְּׁאָר הָעַמִּים.

Yosef le-Hok יוסף לחוק

Ethical Teaching: מוסר

Sefer Ha-Rokeah Page 2 מספר הרוקח דף ב.

"And with all your might [***miodekhah***]" וּבְכָל מְאֹדֶךָ אָמְרוּ בְּמַסֶּכֶת בְּרָכוֹת פֶּרֶק

הָרוֹאֶה בְּכָל מְדָה וּמְדָה שֶׁהוּא מוֹדֵד לָךְ תְּהֵא מוֹדֶה לוֹ בִּמְאֹד מְאֹד. יְרוּשַׁלְמִי בִּבְרָכוֹת עֲשֵׂה מֵאַהֲבָה אִם בָּאת לִשְׁנֹא דַּע שֶׁאַתָּה אוֹהֵב וְאֵין אוֹהֵב שׂוֹנֵא. בְּשִׁילְהִי מַסֶּכֶת יוֹמָא וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ שֶׁיִּהֵא שֵׁם שָׁמַיִם מִתְאָהֵב עַל יָדָךְ שֶׁיִּקְרָא וְיִשְׁנֶה וְיִשַׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְיִהֵא מַשָּׂאוֹ וּמַתָּנוֹ בֶּאֱמוּנָה וְדִבּוּרוֹ בְּנַחַת עִם הַבְּרִיּוֹת מַה הַבְּרִיּוֹת אוֹמְרִים אַשְׁרֵי מִי שֶׁלָּמַד תּוֹרָה. בְּמַסֶּכֶת נְדָרִים בְּפ' קוֹנָם יַיִן לְמוֹד מֵאַהֲבָה וְסוֹף הַכָּבוֹד לָבֹא. בְּתָנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ שְׂכַר הָאַהֲבָה שְׁנֵי חֲלָקִים וּשְׂכַר הַיִּרְאָה חֵלֶק אֶחָד. בְּשׁוֹחֵר טוֹב אֶרַחֲמְךָ ה' חִזְקִי אֲאַהֲבְךָ לִבְרִיּוֹתֶיךָ. בְּמִדְרָשׁ תַּדְשֵׁא בִּבְרַייְתָא רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר כְּנֶגֶד הָאַהֲבָה אֵיזוֹ הִיא צַדִּיקִים עוֹבְדִים לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנוֹתְנִים לוֹ כָּבוֹד וְיִקָּר לְמַלְכוּתוֹ מִפְּנֵי שֶׁיִּהֵא קוֹדֶם לַכֹּל:

(Deuteronomy 6:5). In tractate Berakhot, in the chapter "One who sees" [Ch. 9], they said: "For each and every measure [***midah***] that He measures out [***moded***] to you, thank [***modeh***] Him very, very much [***bimiod miod***]." In the Jerusalem Talmud's version of Berakhot, it says: "Act out of love. If you will come to hate, know that in fact you love, and one who loves does not hate." At the end of tractate Yomah it says: " 'You must love the Lord your God' (ibid.) — that the name of Heaven should become beloved because of you. That one should study the written Torah and the Mishnah and serve Torah scholars, and his business dealings should be performed honestly and his speech with other people be gentle. What do people say? Fortunate is he who has learned Torah!" In tractate Nedarim, in the chapter "One who forswears wine," [Ch. 8] it says: "Study out of love, and eventually the honor will come." In Tanna D'Bei Eliyahu it says: "The reward [for deeds performed out] of love is two shares and the reward [for deeds performed out] of fear is one share." In [Midrash] Shokher Tov it says: "I love You, God of my strength; I will make You beloved by Your creatures." In Midrash Tadsheh, in the *beraita* of Rabbi Pinhas ben Yair, it says concerning love: "The righteous serve the Holy One, blessed be He, and give honor to Him and esteem to His sovereignty because He was [and is] before all."

Practical Law:
Rambam, Foundation Laws of the Torah 5

הלכה
הרמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ה

א כָּל מִי שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יַעֲבוֹר וְאַל יֵהָרֵג וְנֶהֱרַג וְלֹא עָבַר הֲרֵי זֶה מִתְחַייֵב בְּנַפְשׁוֹ וְכָל מִי שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יֵהָרֵג וְאַל יַעֲבוֹר וְנֶהֱרַג וְלֹא עָבַר הֲרֵי זֶה קִדֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם בָּרַבִּים כְּדָנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וַחֲבֵרָיו וְאֵלּוּ הֵן הָרוֹגֵי מַלְכוּת שֶׁאֵין מַעֲלָה עַל מַעֲלָתָן וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (תהלים מד) כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (תהלים נ)

(1) Any [sin] about which it is said, "let him transgress and not be killed," if someone is killed and does not transgress, this person is liable for his life. Anything about which it is said, "let him be killed and not transgress," if someone does not transgress and was murdered, this person has sanctified God's name publicly [i.e., in the presence of ten Jews], as did Daniel; Hananiah, Mishael, and Azariah; and Rabbi Akiva and his colleagues. These are the martyrs, whose level has none above it. About them it is said, "For Your sake we are killed all the day; we are considered like sheep for slaughter." (Psalms 44:23) About them it is said, "Gather for Me My devout

אִסְפוּ לִי חֲסִידַי כּוֹרְתֵי בְרִיתִי עֲלֵי זָבַח: ב וְכָל מִי שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יֵהָרֵג וְאַל יַעֲבוֹר וְעָבַר וְלֹא נֶהֱרַג הֲרֵי זֶה מְחַלֵּל אֶת הַשֵּׁם וְאִם הָיָה בַּעֲשָׂרָה מִישְׂרָאֵל הֲרֵי זֶה חִלֵּל אֶת הַשֵּׁם בָּרַבִּים וּבִטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהִיא קִדּוּשׁ הַשֵּׁם וְעָבַר עַל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁהִיא חִלּוּל הַשֵּׁם. וְאַף עַל פִּי כֵן מִפְּנֵי שֶׁעָבַר בְּאוֹנֶס אֵין מַלְקִין אוֹתוֹ וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁאֵין מְמִיתִין אוֹתוֹ בֵּית דִּין אֶפִילוּ הָרַג בְּאוֹנֶס שֶׁאֵין מַלְקִין וּמְמִיתִין אֶלָּא לְעוֹבֵר בְּרָצוֹן וּבְעֵדִים וְהַתְרָאָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּנוֹתֵן מִזַּרְעוֹ לַמֹּלֶךְ (ויקרא כ) וְנָתַתִּי אֲנִי אֶת פָּנַי בָּאִישׁ הַהוּא מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לָמְדוּ דְּהוּא לֹא אָנוּס וְלֹא שׁוֹגֵג וְלֹא מוּטְעֶה. וּמַה אִם עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִיא חֲמוּרָה מִן הַכֹּל הָעוֹבֵד אוֹתָהּ בְּאוֹנֶס אֵינוֹ חַיָּיב כָּרֵת וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מִיתַת בֵּית דִּין קַל וָחוֹמֶר לִשְׁאָר מִצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה. וּבָעֲרָיוֹת הוּא אוֹמֵר (דברים כב) וְלַנַּעֲרָה לֹא תַעֲשֶׂה דָּבָר אֵבֶל אִם יָכוֹל לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ וְלִבְרוֹחַ מִתַּחַת יַד הַמֶּלֶךְ הָרָשָׁע וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה הִנֵּה הוּא כְּכֶלֶב שָׁב עַל קֵיאוֹ. וְהוּא נִקְרָא עוֹבֵר עֲבוֹדָה זָרָה בְּמֵזִיד וְהוּא נִטְרָד מִן הָעוֹלָם הַבָּא וְיוֹרֵד לַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל גֵּיהִנֹּם.

ones, who make My covenant over a sacrifice." (ibid., 50:5) (2) Anything about which it is said "let him be killed and not transgress," if someone transgresses and is not killed, this person desecrates God's name. If it is in the presence of ten Jews, this person has desecrated God's name publicly and has violated a positive commandment — that is, the sanctification of God's name — and has transgressed a negative commandment — that is, [the prohibition of] the desecration of God's name. However, since he did it under duress, he is not flogged and, needless to say, the court does not put him to death, even if he killed under duress. For only one who transgresses willfully, in the presence of witnesses, and after having been given warning, is flogged or put to death. As it says concerning one who gives of his seed to Molekh, "I will set My face against that man." (Leviticus 20:3) The Oral Torah teaches us: "that [man]" — not one who is under duress, not one who errs, not one who is misled. If one who commits idolatry, the gravest sin of all, is not liable to *karet* [the "soul being cut off"] or, needless to say, death decreed by the court, if he does it under duress, how much more is this so of the other commandments stated in the Torah. Concerning forbidden sexual relations it says, "Whereas, to the girl you should do nothing." (Deuteronomy 22:26) Nonetheless, if one can save his life and flee from under the hand of the wicked king but does not do so, he is like "a dog that returns to its vomit." (Proverbs 26:11) He is called a deliberate idolator. He is removed from the world to come and descends to the lowest level of hell.

HAYEI SARAH FOR TUESDAY חיי שרה ליום שלישי

TORAH תורה

יכוין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת הנפש משבת שעברה

יא לֹא־אֲדֹנִי שְׁמָעֵנִי הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָךְ וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר־בּוֹ לְךָ

(11) No, my master! Listen to me! I have given you the field, and the cave which

RASHI רש"י

(יא) **לֹא אֲדֹנִי.** לֹא תִקָּנֶה אוֹתָהּ בְּדָמִים: **נָתַתִּי לָךְ.**

(11) **No, my master! —** *You will not [need to] pay money for it.* **I have given you [the field] —** *[But had Efron given it to Avraham yet?! However, Efron was effectively saying:]*